

Tee Itse

VAIKEUSASTE:

Kun kattotuolit on saatu paikoilleen, työ helpottuu. Huolellinen on toki oltava.

AJANKÄYTTÖ:

3 päivää levyihin
3 päivää reunapeltiin,
vesikouruihin ja kannattimiin
3 päivää aluskatteeseen ja
rimoitukseen

HINTA:

Noin 3500 € / 148 m².

Aluskate, joka kestää

Mitä useampi tekijä, sen parempi
– äiti kyllästää kattotuoleja isän
ja pojan nostellessa
rakennellevyjä paikalleen.

Tällaiselta talo näyttää sitten, kun viimeinenkin kattotiili on asennettu.

Kiinteä aluskate on ehdottomasti paras vaihtoehto, kun haluat varmistaa katon tiiviyn. Ja se on itse asiassa mitä mainioin ajatus.

Katon voi toki asentaa suoraan kattotuoleihin kiinnitettyihin ruoteisiin. Sellaista kattoa ammatti-ihmiset kutsuvat vain säänsuojaksi, koska se suojaa taloasi kastumiselta vesisaatteessa, mutta sen tiiviimpi se ei sitten olekaan. Tuuli pääsee katon alle, ja kunnon lumituisku ja kaatosade eivät näkään ole pidettävissä katon ulkopuolella.

Tämän vuoksi useimmat asentavat taloonsa aluskatteen. Myös Norjassa ja Ruotsissa tehdään näin, sillä heillä on kokemusta lumituiskusta. Vähälumisemmassa Tanskassa ollaan niin ikään siirtymässä aluskatteen käyttöön.

71 prosenttia viallisia

Valitettavasti ongelma on Tanskassa ratkaistu monien vuosien ajan pelkällä muovisella aluskatteella. Monet katemateriaalit eivät kuitenkaan ole kestäneet säiden armoilla. Jotkin ovat haurastuneet auringon ja jotkin tuulen vaikutuksesta, vaikka ovatkin suojassa vesikatteen alla. Tulos on yleensä ollut sama: talon myyntiarvo on laskenut tai katto on pitänyt vaihtaa.

Tanskan rakennustarkastusviraston mukaan 473:sta viiden vuoden ja 201:stä vuoden kuluttua jälkitarkastetusta tämäntyyppisestä aluskaterakenteesta kaikkiaan 71 prosenttia oli viallisia. Vastaavasti ”vain” noin 30 % kiinteistä aluskaterakenteista oli viallisia. Tämän kattorakennusurakan toteuttanut pariskunta ei epäröinyt hetkeäkään. Heidän mielestään seuraavat sata vuotta kestävään tiilikattoon ei missään nimessä tehdä muovista aluskatetta. He valitsivat taloonsa kiinteän aluskaterakenteen – aluskatteiden Rolls-Roycen.

Vesikourujen laitto

Heikki aloitti aluskatelevyjen asentamisen alhaalta katon reunasta, jonne myös kiinnitetään vesikourut. Lopun urakasta hän antaa säästä johtuen odottaa niin pitkään kuin mahdollista.

Vesikourujen kaadon tulee olla vähintään kaksi millia jokaista metriä kohden. Jos syöksyputken on tarkoitus olla lähes keskellä, tarvitaan hieman laskelmia. Tässä tapauksessa kaadon syöksyputkeen asti tulee olla 23 mm talon toiselta puolelta ja 28 mm toiselta puolelta.

Kannattimet jyrsitään kiinni levyihin, jotta ne ovat täysin linjassa. Kannattimien taivuttamisen ja kiinnittämisen jälkeen asennetaan katelevyt.

1 Alin rivi levyjä nostetaan paikoilleen ensin. Ne on pontattu, joten ne työnnetään paikoilleen ja ruuvataan kiinni alla oleviin rimoihin.

2 Yläjyrsimellä tehdään urat kourujen kannattimille, joiden tulee olla täysin linjassa levyjen kanssa. Näin päälle asennettava kate saadaan istumaan alhaalta.

3 Vesikourun on kallistuttava vähintään 2 mm/m. Heikki ottaa talojen molemmista päistä mitat syöksyputkeen saakka ja laittaa sitten merkit kourun kannattimille.

4 Kannattimet taivutetaan erityisellä taivuttimella merkkien mukaan. Heikki vuokrasi taivuttimen samasta paikasta, josta hän osti vesikourut. Taivuttimen käyttö vaatii aluksi hieman totuttelua.

5 Kourun kannattimet tarkistetaan vielä kerran, jotta vesikourut saadaan täsmälleen linjaan.

6 Kannattimet ruuvataan kiinni tasapäisillä ruuveilla, jotta ne eivät nouse myöhemmin asennettavan katteen läpi.

7 Alumiinireunus liimataan rakenteen alareunaan alkoholi-pohjaisella silikoniliimalla.

8 Alumiinireunus ohjaa sadeveden vesikouruun. Kaikki liitokset ja ruuvinaukot tiivistetään silikonitiivisteellä, jotta ne eivät vuoda eivätkä koverra katetta.

Nyt kun alin levykerros ja kourun kannattimet ovat paikallaan, poistetaan vanhat rimat, jotta loput levyistä saadaan asennettua paikoilleen.

Aluskatteissa paljon vikoja

Tanskan rakennustarkastusviraston tutkimuksen mukaan erityisesti ns. massatavarasta valmistetut aluskatteet ovat usein viallisia. Tällaiset katteet on usein valmistettu diffuusiotiiviistä tai osittain diffuusiotiiviistä muoviliinasta. Ne ovat kiinteää aluskatetta huomattavasti edullisempia.

Tutkimuksessa tutkittiin 550 rakenteilla olevaa taloa. Tulosten perusteella 82 % diffuusiotiiviistä muovisista aluskatteista oli kiinnitetty väärin. Vikoja oli putkien läpivienneissä, liiassa kosteudessa, asentamisessa ja puuttuvassa tuuletuksessa.

Osittain diffuusiotiiviistä muoviliinoista toteutetuista rakenteista vastaavalla tavalla viallisia oli 79 %. Osa vioista oli sellaisia, että ne olivat suoraan vahingollisia talon muille rakenteille. Vastaavasti kiinteistä aluskatteista viallisia oli "vain" 32 %. Viat johtuivat useimmiten puuttuvasta tuuletuksesta.

Valmistelut

1 Vanhat kattotuolit valmistellaan uutta aluskatetta varten. Naulat ja vanhojen tiilien jäämät poistetaan.

2 Myös vanhat rimat poistetaan. Levyt ovat niin jäykät, että ne voidaan asentaa suoraan kattotuoleihin.

3 Kattotuolit käsiteltiin kertaalleen puunsuojalla ennen kuin ne katetaan jälleen. Nyt puuhun on helppo päästä käsiksi joka puolelta.

Levyjen asennus

Levyistä koostuva aluskate kestää yhtä pitkään kuin tiilikattokin. Oikein toteutettuna se myös mahdollistaa pohjarakenteen ja tiilien välisen tuuletuksen, joka vuorostaan suojaa puuosia.

Levyt ovat vedenkestävää, jäykkää ristivaneria, joten lisäjäykistämistä ei tarvita. Pontatut levyt tulee asettaa limittäin pitkän, yhtäjaksoisen pystysuoran liitoksen välttämiseksi. Ponttaus mahdollistaa täysin tiiviit liitokset.

Raskaiden levyjen nostelemiseen tarvitaan kaksi henkeä. Aloita työ alhaalta levyistä, joihin on kiinnitetty kourujen kannattimet, ja etene siitä ylöspäin.

1 Rakennelevyt asetellaan limittäin suhteessa toisiinsa, jolloin välttyään yhtäjaksoiselta pystysuoralta liitokselta. Levyjen nostoon tarvitaan kaksi henkilöä.

2 Levyjen ponttauksen ansiosta liitoksista tulee tiiviit. Levyt kannattaa kääntää oikein päin jo katolle lähettäessä.

TURVALLISUUS

Vuokraa hyväksytty rakennusteline. Maan pinnalle on pitkä matka, jos joku vahingossa putoaisi katolta. Ammattilaisetkin käyttävät rakennusurakoissa telineitä. Miksi emme siis mekin?

TÄRKEÄÄ

Tarkista vakuutuksesi. Tehdessäsi tee-itse -urakoita kattaa vakuutus tavallisesti vain tulipalosta tai myrskystä aiheutuvat vahingot. Varkauksia ja sateesta aiheutuvia vahinkoja se ei välttämättä kata. Kannattaa tarkistaa, saako urakointia varten kattavampaa vakuutusta.

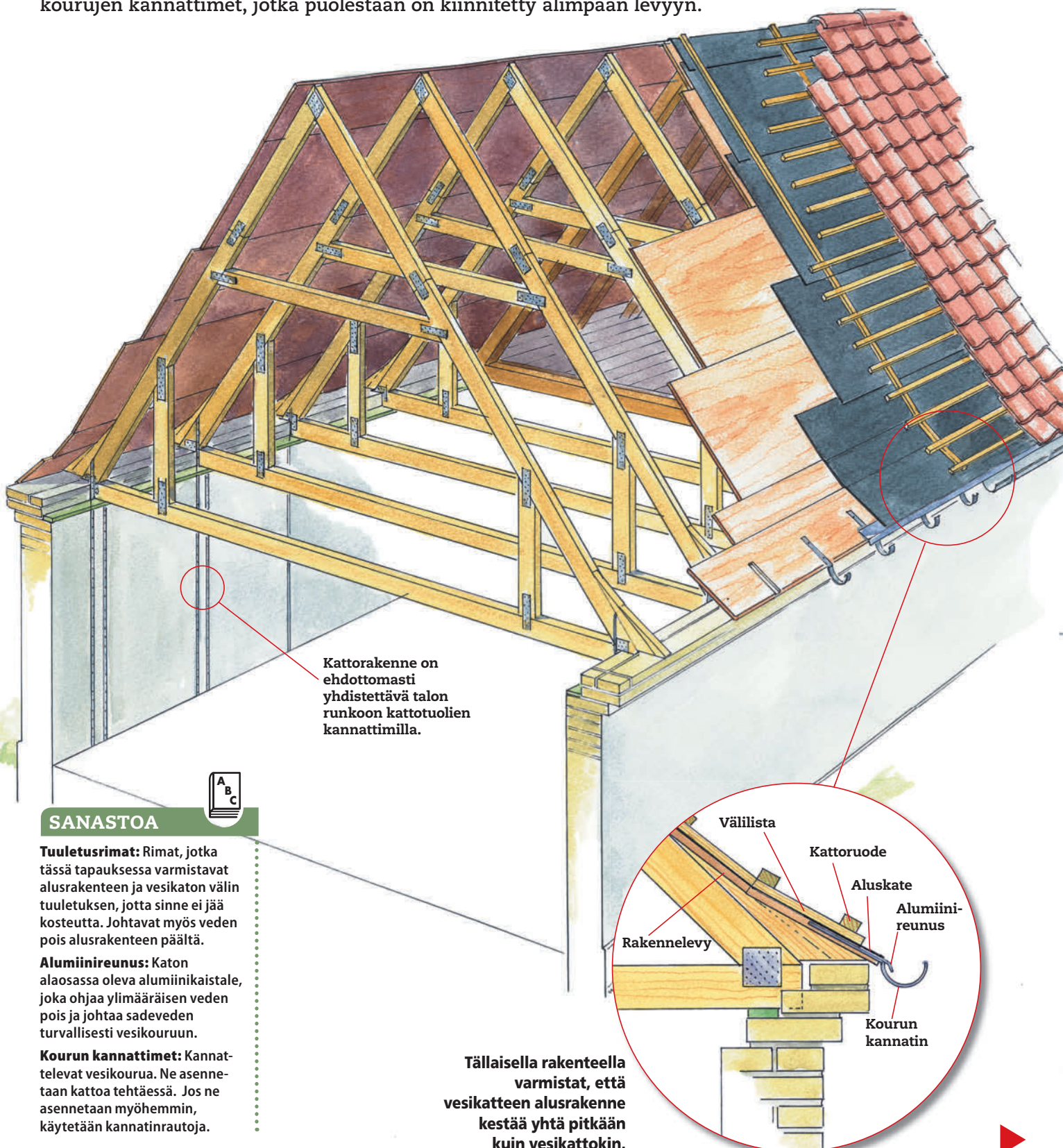
3 Levyt ruuvataan kattotuoleihin tasapäisillä ruuveilla, jotta ruuvit eivät vahingoittaisi päälle kiinnitettävää katetta.

4 Ylimmät levyt sovitetaan paikoilleen ja naulataan kiinni. Pian alusrakenne on valmis ja päällyskate voidaan kiinnittää paikoilleen.

Tältä aluskate näyttää

Rakennelevy on kiinnitetty kattotuoleihin ja verhoiltu aluskatteella. Niiden päälle on nostettu ruoteet vesikattoa varten. Alimpana ovat kourujen kannattimet, jotka puolestaan on kiinnitetty alimpaan levyyn.

SANASTOA

Tuuletusrimat: Rimat, jotka tässä tapauksessa varmistavat alusrakenteen ja vesikaton välin tuuletuksen, jotta sinne ei jää kosteutta. Johtavat myös veden pois alusrakenteen päältä.

Alumiini-reunus: Katon alaosassa oleva alumiinikaistale, joka ohjaa ylimääräisen veden pois ja johtaa sadeveden turvallisesti vesikouruun.

Kourun kannattimet: Kannattelevat vesikourua. Ne asennetaan kattoon tehtäessä. Jos ne asennetaan myöhemmin, käytetään kannatinrautoja.

Tällaisella rakenteella varmistat, että vesikatteen alusrakenne kestää yhtä pitkään kuin vesikattokin.

Aluskate

Vesikatteen kiinteä alusrakenne tulee päällystää aluskatteella mahdollisimman nopeasti, jotta vältytään pressujen levittämisen vaivalta.

Tähän taloon Heikki oli tilannut liima-kaistaleilla varustettua aluskatetta sen helpon asentamisen vuoksi. Katteesta poistetaan reunan muovifoliokaistale ja vuodat painetaan kiinni toisiinsa. Epäonneksi taloon oli tilattu katetta, jota tuli lämmittää ennen kuin sen sai kiinnitettyä, joten nyt piti vielä kiireessä hankkia kaasupoltin.

Tähän työhön kannattaa ottaa joku kaveriksi. Kaksin työskennellessä katteen asentaminen sujuu helpommin.

1 Ensimmäinen vuota rullataan auki ja asetetaan paikoilleen. Alareuna kiinnitetään alumiinireunukseen.

2 Yläreuna kiinnitetään niittipistoolilla tai hakasnaulaimella, kuten tässä.

3 Heikki asettelee aluskatevuodot reilusti päällekkäin ja huolehtii saumauksesta myös ylöspäin.

4 10 senttiä päällekkäin menevät saumat lämmitetään kaasupolttimella, jotta ne saadaan kiinnittymään alempaan vuotaan. Liimaus tukkii myös hakasnaulaimen katteeseen tekemät reiät.

5 Paineekyllästetyt rimat naulataan pystysuoraan ennen kuin ruodelaudat asennetaan paikoilleen. Rimoilla saadaan ruoteiden ja alusrakenteen väliin tarvittava tuuletus.

Sadesäällä

Suurin osa näiden sivujen kuvista on otettu poutasäällä. Se ei johdu erityisen hyvistä yhteyksistä yläkertaan vaan ainoastaan siitä, että sateella otetut valokuvat ovat erittäin tylsiä. Sadetta nimittäin riitti ihan kylliksi koko urakan aikana. Tämän vuoksi kattoa suojaamaan tarvittiin pressuja. Pressut olivat koko ajan paikallaan ja niitä vain siirreltiin pois alta ja takaisin paikoilleen työn edetessä. Näin rakenteet saatiin nopeasti suojattua sateen saapuessa.

Kattoa rakennettaessa tarvitaan pressuja. Aina kun ei ole pelkkää poutaa.

TÄRKEÄÄ

Huolehdi tuuletuksesta – sekä vesikatteen alusrakenteen ja kattoverhoilun että alusrakenteen ja mahdollisen eristeen välillä. Puuttuva tuuletus on suurin yksittäinen syy vakaviin ja kalliisiin homevaurioihin.

TURVALLISUUS

Avotuli on vaarallinen. Käsittele poltinta varoen. Älä koskaan laske sitä käsistäsi paloherkälle alustalle.

Aluskate asennetaan hieman päällekkäin alemman vuodan kanssa. Vuota kiinnitetään yläosasta hakasin ja liimataan alaosaan. Tämä kate piti lämmittää ennen liimausta, mutta aluskatteita saa myös itseliimaautuvina.

Katto paikalleen

Nyt on aika valita katon verhoilumateriaali. Alusrakenteen päälle voi asentaa kaikkea aina lasitetuista tiilistä aaltomaisiin eterniitilevyihin. Kaikissa tapauksissa sisärakenne on suojattu tehokkaasti kiinteällä alusrakenteella. Nämä rakentajat valitsivat vanhan talonsa tyyliin sopivan tiilikaton.

Lue seuraavasta numerosta, kuinka tiilikatto asennetaan.